

Klastry

Newsletter o klastrech nejen v ČR

**„Nejdůležitějším důvodem, proč očekávat vznik více klastrů,
je skutečnost, že klastry fungují.“**

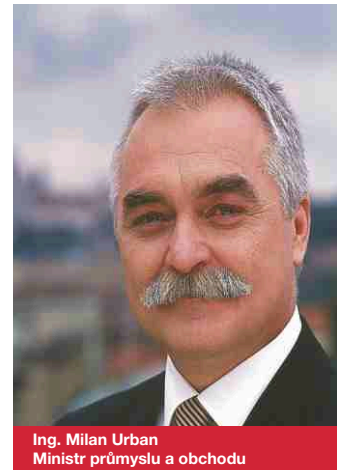
The Economist, 1997

- workshopy v regionech
- novinky ze světa klastrů
- ACS – Automobilový klastr – Slovinsko
- potenciální klastry v ČR
- vzdělávání a školení
- publikace

Předmluva

Vážení čtenáři,

V mnoha oblastech lidské činnosti platí, že skupina dosáhne více než jednotlivec a podnikání není výjimkou. Pro rozvoj firmy jsou důležité aktivity v oblasti vývoje a inovací, úspor nákladů, vzdělávání zaměstnanců, marketingu, sledování trendů a vyhledávání nových podnikatelských příležitostí a možností pronikání na zahraniční trhy. Tyto činnosti jsou přitom důležité nejen pro rozvoj firem v rámci jednoho oboru, ale i v rámci regionů. Přirozeně se tedy nabízí otázka: „Dají se tyto problémy řešit společně?“ Jedním z možných řešení je spolupráce firem v klastrech... Klastry jsou seskupení malých, středních i velkých firem, které mají mezi sebou ekonomické vazby, například obchodně dodavatelské. V rámci jednoho regionu však mohou také sdílet know-how a infrastrukturu. Subjekty sdružené v klastrech si mohou konkurovat a současně spolupracovat v oblastech společného zájmu a řešit společné problémy – například při spolupráci na rozvojových a inovačních projektech, kde se mohou doplňovat nejen specifické znalosti a dovednosti jednotlivých členů klastru, ale i kumulovat jejich zdroje. Tato spolupráce přináší zúčastněným firmám nenapodobitelnou konkurenční výhodu, které by izolovaně nikdy nedosáhly, a také ekonomický růst jak v rámci daného sektoru, tak v příslušném regionu. V Evropské unii, USA, ale i v Austrálii či Asii se klastry staly osvědčenou metodou spolupráce soukromého sektoru s vládou a universitami, která vede k rozvoji inovací a zvyšování regionální konkurenceschopnosti.

Ing. Milan Urban
Ministr průmyslu a obchodu

Také české regiony se čím dál víc zapojují do plánování vlastní ekonomické budoucnosti. Podpora rozvoje klastrů by se tak mohla stát jedním z důležitých hnacích motorů zvyšování jejich prosperity. Věřím, že zvláštní program na podporu vzniku a rozvoje klastrů podpoří regionální spolupráci podnikatelů, škol i místních institucí a přinese regionům cílenou a koordinovanou veřejnou podporu.

Ing. Milan Urban, Ministr průmyslu a obchodu

Ing. Radomil Novák
Generální ředitel agentury CzechInvest

Je mi ctí, představit vám nový newsletter CzechInvestu **Klastry**, který by vás měl pravidelně informovat o aktivitách na poli klastrů nejen v České republice. V průběhu tohoto roku jsme pořádali několik seminářů a workshopů s touto tematikou, kterých se řada z vás zúčastnila. Už dnes vám mohu slíbit, že také příští rok se podpoře rozvoje klastrů budeme intenzivně věnovat a že pro vás opět připravíme řadu zajímavých odborných setkání. Naše podpora by měla vést k rozvoji nosných průmyslových klastrů tvořených růstovými a inovujícími podniky, jejichž cíle jsou provázány s ostatními strategickými cíli kraje. Právě účinná regionální i nadregionální spolupráce různých subjektů s různým posláním by mohla vést k posílení konkurenceschopnosti České republiky. **Klastry** vám budou přinášet nejen aktuální informace o klastrech a připravovaných či úspěšných projektech klastrů ve světě i u nás, ale také o chystaných konferencích, seminářích a dalších aktivitách. Přál bych si, aby se náš nový newsletter stal oboustranným nositelem informací. Velice proto uvítáme, když nám budete posílat své dotazy a náměty tak, abychom věděli, co vás právě zajímá či na čem právě pracujete. Doufám, že se nám všem bude dobře spolupracovat a že nás čeká mnoho společných úspěšných projektů.

Novinky ze světa klastrů

Postřehy z celosvětové konference o klastrech (Ottawa 2004)

Poslední víkend v září tohoto roku patřil 7. ročníku mezinárodní konference o klastrech, která se letos konala v kanadské Ottawě pod názvem „Budování konkurenční výhody prostřednictvím inovativních klastrů“. Organizátorem celé akce byl už tradičně The Competitiveness Institute (TCI) z Barcelony, který celosvětově zastřešuje aktivity v oblasti klastrů.

Celkem 240 účastníků z 35 zemí celého světa, z nichž téměř polovinu tvořili zástupci z Evropy, si během čtyřdenní konference intenzivně vyměňovalo znalosti a zkušenosti z oblasti vzniku, rozvoje a podpory klastrů v různých koutech naší planety.

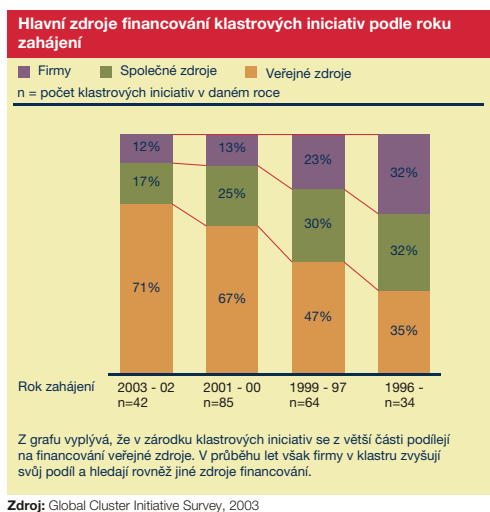
Letošní konference navazovala na výsledky loňského setkání v Göteborgu. Po tzv. Zelené knize srovnávající přední světové klastry, která byla vydána právě vloni v Göteborgu, byla v Ottawě představena tzv. Bílá kniha, která se zaměřuje spíše na nastavení a aplikaci národních politik podpory klastrů. To by ostatně mohlo být i dobrým námětem pro ČR – jak vypracovat vlastní politiku podpory klastrů. V případě zájmu je tento dokument v elektronické verzi k dispozici na www.competitiveness.org.

Konference probíhala zajímavou formou prolínání diskusních příspěvků jednotlivých prezentujících a paralelních krátkých, tématicky zaměřených workshopů, které se týkaly například podpory klastrů v rozvojových zemích, role inovací v klastrech, ICT klastry, metody měření výkonnosti klastrů, role univerzit atd. Každý workshop byl ještě rozdělen do sekcí, v rámci kterých prezentovali své zkušenosti zahraniční experti, a to včetně případových studií. Tato forma konference se ukázala jako velice vhodná ke zvládnutí široce koncipovaného programu.

Hlavní závěry konference lze ve stručnosti shrnout do základních oblastí:

- sjednocení terminologie
- klastry jsou důležité především pro MSP
- národní politiky na podporu klastrů jsou vhodným rámcem pro rozvoj klastrů, klastry je však třeba podporovat především na místních úrovních
- vysoké školy nevytvářejí klastry, mohou se ale stát jejich katalyzátorem

Konference pořádaná TCI byla opět dobrou platformou pro výměnu informací o klastrech. Oficiální závěrečná zpráva bude zveřejněna do konce roku a stejně jako ostatní dokumenty týkající se této konference bude k dispozici na www.competitiveness.org.

Workshopy v regionech

Ifor-Ffowcs Williams
Cluster Navigators

Jaký má Česká republika potenciál v oblasti klastrování? Svůj pohled nám přiblížil expert na klastry ze společnosti Cluster Navigators, která ve spolupráci s CzechInvestem připravila sérii podzimních workshopů o klastrech, Ifor-Ffowcs Williams.

Klastr – jádro exportního růstu

Pro ekonomický růst země jsou důležité dvě věci – zaprvé její celkové prostředí, například legislativa nebo bankovní infrastruktura, musí přinejmenším odpovídat prostředí konkurenčních zemí. Druhým důležitým faktorem je pak úroveň lokálních prostředí, to znamená, jak je podporován rozvoj v rámci regionů a rozvoj jednotlivých firem. A právě tyto lokální schopnosti a znalosti jsou v dnešním globálním světě čím dál významnější. Součástí tohoto prostředí jsou také university a místní samospráva, které mohou pomáhat při rozvoji místních specifik. Navíc oproti předchozímu trendu vertikální integrace izolovaných firem se nyní firmy spíše spojují v sítích. Takto zapojená firma je pružnější, může se lépe soustředit na své silné stránky, protože aktivity mimo jádro podnikání zajišťuje formou subdodávek. Současně ale spolupracuje s dalšími firmami v oblastech, kde je to efektivní, například v podpoře exportu.

Podpora rozvoje klastrů v ČR

V září tohoto roku jsme ve spolupráci s agenturou CzechInvest připravili sadu workshopů a seminářů zaměřených na problematiku zakládání a rozvoje klastrů, během nichž jsme vyškolili zhruba 500 lidí z řad podnikatelů, státní správy, samosprávy a universit. Povzbuzující byly zejména společné diskuse probíhající v rámci seminářů a zpětná vazba vůbec.

V České republice není třeba klastry „vynalézat“. Každý region by si však měl identifikovat počáteční priority pro budoucí rozvoj klastrů. Výchozím bodem by mohl být seznam potenciálních klastrů, který vznikl během jednotlivých regionálních workshopů. Tyto seznamy by měly být nyní znovu posouzeny a poté stanoveny prioritní oblasti, které by se staly základem pilotních projektů klastrů v každém regionu. Ve spolupráci s agenturou CzechInvest zde byla na začátku září vyškolená skupina asi 40 facilitátorů, kteří by měli být tahouny budoucího rozvoje klastrů v ČR.

Program Klastry

Program Klastry, který CzechInvest realizuje v rámci Operačního programu Průmysl a podnikání, je opravdu na světové úrovni. Každému regionu nabízí obrovskou příležitost využít svých silných stránek, firmám nabízí nové možnosti růstu.

V následujících letech se možná budou zvyšovat rozdíly v ekonomické výkonnosti jednotlivých regionů. Ty, které dokáží identifikovat svá specifika a také na nich stavět, které budou podporovat týmovou spolupráci za účasti podnikatelů, univerzit a dalších institucí, budou nejlépe vybaveny k tomu, aby oslovily zahraniční trhy. Zpočátku se může jednat o trhy evropské, později se dají očekávat také expanze do celého světa – a třeba i k nám na Nový Zéland.

Bylo mi opravdu potěšením strávit v České republice celý měsíc a předávat své zkušenosti lidem, kteří mají potenciál i chuť zde klastrové projekty rozvíjet. Už se těším, až uslyším o úspěších z ČR.

„Stimulování klastrů by mělo tvořit základ strategií regionálního rozvoje“

Michael E. Porter, Upgrading New Zealand's Competitive Advantage, 2004

Hledáte potenciální klastry?

V Moravskoslezském kraji se zaměřují na dřevozpracující průmysl

Moravskoslezský kraj finalizuje přípravu projektu v rámci programu Klastry (z OPPP), a to projekt vyhledávání firem vhodných pro založení dřevařského klastru, včetně vyhodnocení jeho životaschopnosti a možných přínosů. Tento projekt už projednala Rada kraje, která pověřila Sdružení pro rozvoj Moravskoslezského kraje zpracováním studie a současně vyčlenila prostředky na její spolufinancování (25 % uznatelných nákladů). Tato studie musí předcházet samotnému založení klastru, případně dalším projektům jeho rozvoje.

„Problémem malých firem není jejich velikost, ale jejich izolace.“

Seminář OECD - Lokální systémy malých firem a tvorba pracovních míst, Paříž

Proč dřevařský klastr?

Ve studii zpracované v rámci programu Phare v roce 2002 byl dřevařský průmysl vyhodnocen jako druhý klíčový průmyslový obor v kraji, hned po strojírenství. Toto odvětví má v kraji širokou základnu, a to zejména díky rozsáhlým lesním zdrojům (asi třetina teritoria kraje je zalesněna). V minulosti byla surovina vyvážená bez přidané hodnoty, což se však příchodem rakouského investora a založením firmy MAYR-MELNHOF Säge Paskov, s.r.o., v roce 2003 změnilo. Tato jedna z největších zahraničních investic v Moravskoslezském kraji je současně magnetem pro celou řadu dalších firem z oblasti navazující výroby, například stavebnictví.

Vzhledem k tomu, že investor pochází ze Štýrska, které má s rozvojem dřevařského klastru bohaté zkušenosti, je účast pily v klastru samozřejmostí. Důležité však je zmobilizovat a zorganizovat co nejvíce subjektů, které by rámci tohoto oboru mohly spolupracovat – státní lesy a soukromí lesníci, dále firmy, jejichž činnost je zaměřena na těžbu či zpracování dřeva, logistiku atd. velkou roli zde také hraje další velká firma Biocel Paskov, a.s., která má rovněž rakouské majitele a v průmyslové lokalitě Paskov vytváří podmínky pro další spolupráci.

Kontakt: Paed. Pavla Břusková, Sdružení pro rozvoj Moravskoslezského kraje, pbruskova@nmunion.cz

„Společnosti se spojují lokálně, aby rostly globálně“

For-Fowcs Williams, Cluster Navigators, 2004

Mapa potenciálních a reálných projektů klastrů v jednotlivých regionech

Reálné projekty jsou vyznačeny tučně.

ACS - Automobilový klastr - Slovinsko

ACS automobilový klastr = sdružení slovinských dodavatelů v automobilovém průmyslu. Jedná se o seskupení důležitých dodavatelů vybavení a nástrojů, výrobců komponent, modulů a systémů pro výrobu osobních a nákladních automobilů, autobusů a speciálních dopravních prostředků, logistických společností a výzkumných organizací. Společným cílem členů tohoto klustru je posilovat konkurenceschopnost a vytvářet vyšší přidanou hodnotu.

ACS automobilový klastr

Počet organizací sdružených v klustru:	35
Založení klustru:	2001
Celkové roční tržby:	650 milionů eur
Přímí zaměstnanci klustru:	>1000
Podíl exportu (z celkových tržeb):	80 %
Roční rozpočet klustrových iniciativ:	400 tisíc eur

Zdroj: www.acs-giz.si

Automobilový klastr zajišťuje podporu svým členům s cílem lépe se začlenit v rámci globálního automobilového průmyslu, a to prostřednictvím vývoje výrobků a služeb s vyšší přidanou hodnotou. Důležité je provádět náležitý výzkum a vývoj a spolupracovat s vývojovými experty a výzkumnými organizacemi ve Slovinsku i v zahraničí.

Aktivity automobilového klustru

Automobilový klastr:

- zajišťuje důležité vazby mezi jednotlivými členy klustru
- podporuje koordinaci dodavatelů, výrobních a vývojových firem, a ostatních služeb
- podněcuje společné aktivity členů s cílem zlepšit výrobu a zkvalitnit výrobky a operace, důraz je kladen na dosažení a udržení kvality
- zajišťuje informovanost a další vzdělávání v oboru, stará se o naplnění ostatních potřeb svých členů
- reprezentuje zájmy svých členů a pomáhá prosadit jejich aktivity na domácích i zahraničních trzích
- monitoruje podnikatelské prostředí a případně navrhuje možné změny a opatření příslušným autoritám, reaguje na neustálé změny v oblasti automobilového průmyslu

Příklady výzkumných a vývojových projektů automobilového klustru:

- ochrana povrchu pomocí galvanizace
- multifunkční sedadla pro traktory a obráběcí stroje
- vývoj a dodávky autobusových komponentů (typ Marbus B3 090 a Marbus B4 080)
- mechatronika

Kontakt: Urska Gluhak, projektový manažer, ACS, urska.gluhak@acs-giz.si

Plánované aktivity CzechInvestu

Realizované semináře a workshopy:		
Datum	Akce CzechInvestu	Typ akce
13.11.	Zlín	Workshop (zástupci plastikařského průmyslu)
19.11.	České Budějovice	Seminář o programech OPMP (Inovace, Klastry)
23.11.	Zlín	Seminář o programech OPMP (Inovace, Klastry)
30.11.	Liberec	Seminář o programech OPMP (Inovace, Klastry, OPRLZ)
1.12.	Kolín	Workshop (úvodní setkání zástupců firem, kraje a škol)
8.12.	Pardubice	Workshop (zástupci elektro-technického průmyslu)
8.12.	Ústí nad Labem	Seminář o programech OPMP

Zdroj: CzechInvest, 2004

Semináře a workshopy:

V roce 2005 CzechInvest plánuje organizaci dalších seminářů, workshopů a konferencí ať už samostatných nebo v rámci obecných školení k OPMP. Nově připravujeme workshopy zaměřené na firmy z konkrétních průmyslových sektorů. Pokud byste rádi takový workshop uspořádali právě ve vašem kraji a rádi byste využili služeb CzechInvestu, prosím, obraťte se na nás. Můžeme vám pomoci s organizací akce, ale především vám zajistíme přednášející odborníky. Informace o plánovaných seminářích a workshopech najdete na našich internetových stránkách klastry.czechinvest.org, nebo na www.czechinvest.org, v sekci kalendář akcí.

Vzdělávání a školení pro facilitátory

Protože CzechInvest chce podporovat také ty, kteří sami chtějí koncept klastrů v České republice dál rozvíjet do reálných projektů, připraví i v průběhu příštího roku několik specializovaných seminářů pro facilitátory. Plánujeme například další setkání již vyškolených facilitátorů z první vlny workshopů a rovněž nová facilitátorská školení pro zájemce z řad účastníků regionálních workshopů.

Internet:

<http://klastry.czechinvest.org>

Vzhledem k rozvíjejícím se aktivitám v oblasti klastrů a důležitosti, kterou jim CzechInvest přisuzuje, jsme se rozhodli věnovat na našich webových stránkách více prostoru programu na podporu klastrů a tomuto konceptu obecně. Najdete zde postupně nejen nově přeložené zahraniční publikace a manuály, ale také širokou škálu informací, zkušeností a kontaktů. Chtěli bychom spolu s vámi vytvořit živý, komunikativní portál, kde se budou potkávat budoucí klastroví partneři. Součástí by mělo být i diskusní fórum, kde se bude k problematice klastrů moci vyjádřit jak odborná, tak široká veřejnost.

Manuály a literatura:

Propagační brožura:

Pro všechny zájemce z řad odborné i laické veřejnosti CzechInvest připravuje Informační brožuru k problematice průmyslových klastrů. Tato brožura stručně, ale výstižně popisuje, co je to klastr, jak souvisejí klastry s konkurenceschopností, proč být v klastru a jak napomáhá podpora klastrů regionálnímu rozvoji. K dispozici bude v elektronické i tištěné podobě v lednu 2005.

Průvodce klastrem:

Průvodce vysvětluje hlavní přínosy členství v klastru a poskytuje návod, jak postupovat při zpracovávání mapovací studie, jak pořádat setkání a workshopy pro potenciální členy klastru, jak identifikovat a založit klastr atd. Podstatná část se věnuje také roli regionálních autorit a facilitátorů a možnostem finanční podpory rozvoje fungujících klastrů.

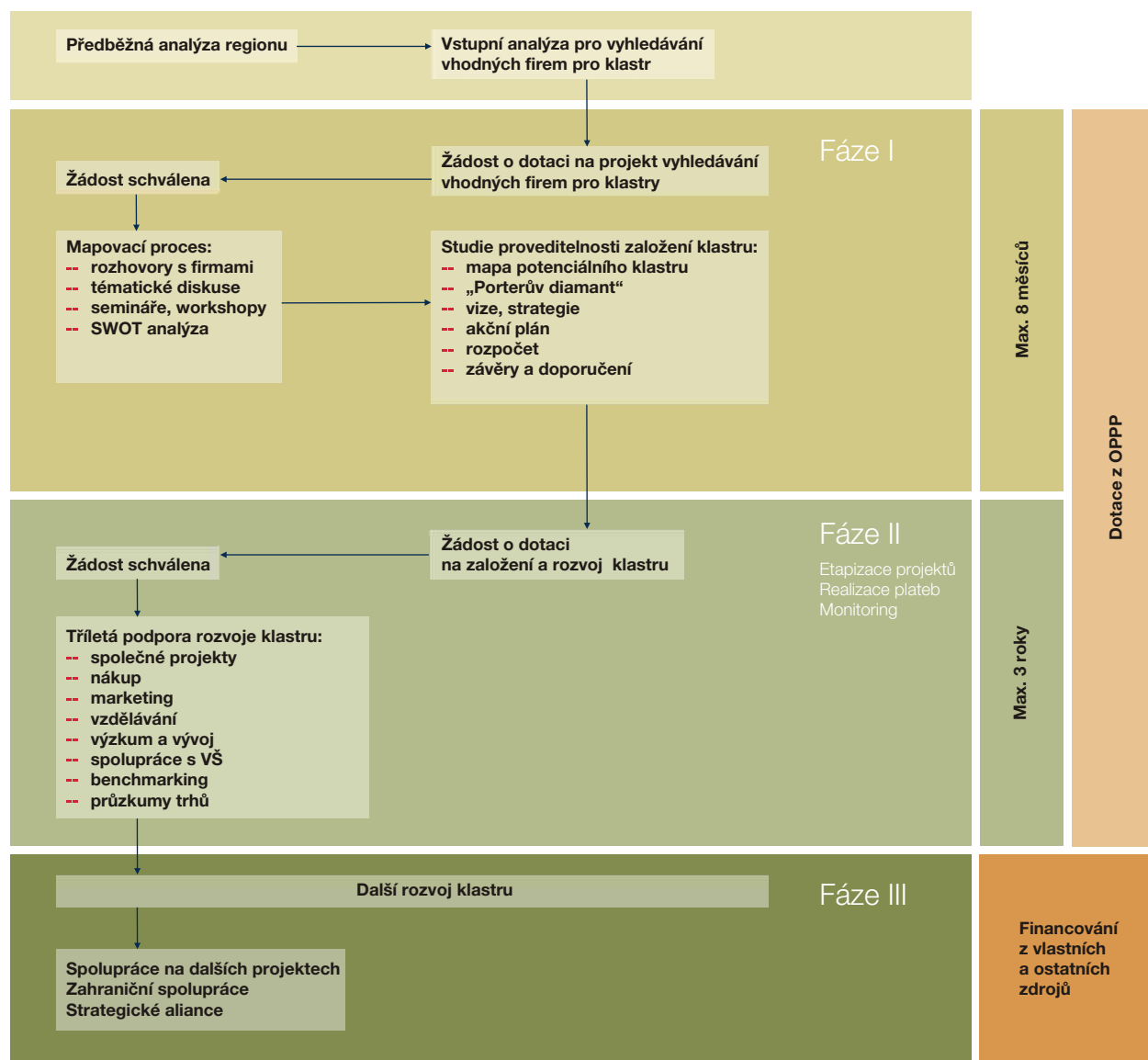
Manuál Collaborative Alliances:

Tento manuál připravila společnost Cluster Navigators a obdrželi jej facilitátoři při závěrečném workshopu o Aliancích spolupráce, které jsou další úrovní spolupráce v rámci klastru. Manuál je v současné době k dispozici na <http://klastry.czechinvest.org> v angličtině a v nejbližších dnech bude přeložen do českého jazyka.

Greenbook neboli Zelená kniha:

Tato kniha srovnává výkonné klastry ve světě a poprvé byla prezentována na mezinárodní konferenci o klastrech v Göteborgu. Zelená kniha je považována za základní literaturu v oblasti klastrů a je v současné době k dispozici na <http://klastry.czechinvest.org> v angličtině, v nejbližších dnech však bude přeložena do českého jazyka.

Orientační schéma průběhu Programu 1.4 Klastry

Náš tým „klastrových expertů“ se už těší na vaše názory a náměty, které můžete posílat na adresu klastry@czechinvest.org. Na stejnou adresu pište i jakékoli dotazy k programu Klastry, případně volejte na bezplatnou informační linku 800 800 777.

CZECHINVEST - KONTAKTY:

TEL.: +420 296 342 860
FAX: +420 296 342 620
E-MAIL: klastry@czechinvest.org
WEB: <http://klastry.czechinvest.org>

Štěpánská 15, 120 00 Praha 2

REGIONÁLNÍ KANCELÁŘE

Středočeský kraj a Praha
E-MAIL: paha@czechinvest.org

Jihočeský kraj
E-MAIL: ceskebudejovice@czechinvest.org

Plzeňský kraj
E-MAIL: plzen@czechinvest.org

Karlovarský kraj
E-MAIL: karlovyvary@czechinvest.org

Ústecký kraj
E-MAIL: ustinadlabem@czechinvest.org

Liberecký kraj
E-MAIL: liberec@czechinvest.org

Kraj Vysočina
E-MAIL: jihlava@czechinvest.org

Jihomoravský kraj
E-MAIL: brno@czechinvest.org

Olomoucký kraj
E-MAIL: olomouc@czechinvest.org

Moravskoslezský kraj
E-MAIL: ostrava@czechinvest.org

Zlínský kraj
E-MAIL: zlin@czechinvest.org

Královéhradecký kraj
E-MAIL: hradeckralove@czechinvest.org

Pardubický kraj
E-MAIL: pardubice@czechinvest.org